

TABELARNI PRIKAZ STATISTIKE TRANSPARENCY INTERNATIONAL I NARATIVNI PREGLED ZA ALAC SLUČAJEVE

PERIOD: **JANUAR – DECEMBAR 2009**

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA ALAC PROJEKAT

„CENTAR ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI U BORBI PROTIV KORUPCIJE“

Osnovne informacije	
Period za mjesec: JANUAR - DECEMBAR	Od: 01.01.2009. Do: 31.12.2009.

Pol		Broj pritužbi
A	Muški	89
B	Ženski	31
C	TI BiH slučaj	15
D	Nepoznat	25
E	Ukupno	160

Starost		Broj pritužbi
A	< 20	
B	20 - 35	15
C	35 - 50	65
D	50 - 65	18
E	65 +	10
F	Nepoznat	52
G	Ukupno	160

Lokacija		Broj pritužbi
A	Grad	115
B	Manje opštine	26
C	Selo	8
D	Nepoznat	11
E	Ukupno	160

Metod prijema		Broj pritužbi
A	Telefonom/Fax	10
B	Posjeta Centru	15
C	E-mail	47
D	Poštom	88
E	Drugo	
F	Nepoznat	
G	Ukupno	160

Žalba na		Broj pritužbi
A	Pravosuđe	25
B	Zdravstvo	10
C	Obrazovanje	23
D	Carina	21
E	Porez/ Finansije	11
F	Policija	12
G	Dozvole (npr. građevinska)	10
H	Javne nabavke	11
I	Privatizacija	22
J	Političke partije	4
K	Inspekcije	5
L	Drugo	6
M	Nepoznat	
N	Ukupno	160

Nivo pritužbe		Broj pritužbi
A	Državni	40
B	Entitetski	28
C	Lokalni	52
D	Preduzeća	13
E	Brčko Distrikt	5

F	Nepoznat	22
G	Ukupno	160

Pritužbe procesuirane od strane Centra

Level of Complaint		Broj pritužbi
A	Nije u nadležnosti Centra, nije postupano po slučaju	13
B	Slučaj analiziran, ali nije postupano	20
C	Slučaj u postupku (još uvijek nije postupano)	29
D	Proslijeđeno nadležnim institucijama (proces u toku)	70
E	Proslijeđeno nadležnim institucijama (proces završen)	25
F	Nepoznat	3
G	Ukupno	160

Pritužbe procesuirane od strane Institucija

Level of Complaint		Broj pritužbi
A	Rezultat "Zadovoljavajući"	30
B	Djelimično zadovoljavajući rezultat	25
C	Ne zadovoljavajući rezultat	
D	U procesu	100
E	Nepoznat	5
F	Ukupno	160

Veza sa slučajem:

Lokacija		Broj pritužbi
A	Žrtva	70
B	Svjedok	21
C	Informer	37
D	Nepoznat	22
E	Drugo	10
F	Ukupno	160

Osviještenost stranke u vezi sa njenim slučajem:

Stanje svijesti (aktivnosti- feedback)		Broj stranaka
A	Visoko	56

B	Srednje	34
C	Nisko	30
D	Nedefinisano	40
E	Ukupno	160

Obrazovanje stranke (nivo edukacije):

A	Visoko	56
B	Srednje	34
C	Osnovno	7
D	Nedefinisano	32
E	Drugo	20
F	Ukupno	160

Telefonski pozivi 0800 55555	970
------------------------------	-----

KORUPCIJA PO SEKTORIMA

PRAVOSUDNI SISTEM

SUDOVI:

Prijave na rad sudova i njenih službenika, kao i odgovornih službenih lica tokom vođenja GPP i KP¹ su stizale u prosjeku od 1 - 3 po mjesecu. Ako su u pitanju žalbe na rad sudija i ostalih zaposlenika u sudskim organima (npr. vještaka), stranci se pravno savjetuje da ima mogućnost pokretanja postupka izuzeća službenog lica ili sudije, ukoliko objektivno dokaže okolnosti (tzv. relativne okolnosti), koje utiču na objektivnost i nepristrasnost pomenutog lica. Ukoliko postoji prigovor na profesionalno djelovanje pravosudnog kadra, sudije ili tužioca (što je češći slučaj), u smislu postojanja navoda za pokretanje disciplinske odgovornosti - stranke se upućuju na Visoko Sudsko i Tužilačko Vijeće (VSTV), s ciljem podnošenja prijave protiv odgovornih lica. Građanima se savjetuje da prilože sve relevantne dokumente, kao potkrepljujuće dokaze.

¹ GPP- Građanski Parnični Postupak, KP – Krivični Postupak

U toku ovogodišnjeg perioda, TI BiH je zaprimio više od 20 prijava na rad pravosudnih organa i savjetodavno uputio stranke na podnošenje prijave VSTV u 7 slučajeva.

Prijave se odnose na tipa: nepravovremeno, time i neefikasno postupanje po potvrđenoj optužnici; prolongiranje prvostepenih postupaka u relativno dužim vremenskim periodima, npr. da traju više od 8 mjeseci; neizvršavanje ili nesprovođenje izvršnih sudskih odluka - što se kvalifikuje kao jedna od težih povreda koje pravosudni i izvršni organi mogu uraditi; postojanje osnovanih sumnji za angažovanje nekvalifikovanih sudskih vještaka; pristrasnosti i favorizacija za angažman pravobranioca po službenoj dužnosti u pojedinim sudskim postupcima (najčešće GPP) - najčešće se biraju jedni naspram široke liste drugih, što omogućava veći priliv sredstava onima koji se biraju i dovodi u sumnju pravo na omogućavanje najbolje odbrane za lica kojima se dodjeljuju.

Obzirom da su za prijavu VSTV potrebni lični podaci i potpis podnosioca, ukoliko je podnosilac anonimna stranka bez elektronske ili poštanske adrese, nemoguće je stranku savjetodavno uputiti na relevantnu instituciju. Međutim, velika većina (90 %) stranaka po ovom pitanju ostavlja lične informacije (uključujući i povratnu adresu).

TUŽILAŠTVO:

TI BiH je tokom 2009. godine uputio desetine prijava nadležnim okružnim, kantonalnim i republičkim tužilaštvima.

Najčešće krivično djelo je zloupotreba službenog položaja ili protivpravno ponašanje službenih lica, tj vršenje službene dužnosti u suprotnosti sa propisanim pravilima i ciljevima službe (npr. otvoreno primanje mita po nagovoru službenog lica - carinski službenik traži određenu sumu novca kako bi propustio autobuskom vozilu da uđe natrag u BiH; neopravdano trošenje budžetskih sredstava protivno njihovom cilju i programu; nezakonite donacije - u zadnjem mjesecu se kao primjer može uzeti sprovođenje istražnih radnji od FBiH državnog Tužilaštva zbog zloupotrebe službenog položaja od strane direktora Fonda za povratak BiH).

Nerijetko u slučajevima se ponavlja služba za geodetske, imovinsko - pravne poslove raznih opština na području BiH. Konkretno, u jednom od niza primjera je pomoćnica načelnika opštine, koja je bila na čelu kao šef odijeljenja za geodetske i imovinsko pravne poslove protivpravno izdavala građevinske dozvole svojim tazbinskim i pobočnim srodnicima, omogućavajući - bez propisanih (urbanističkih) uslova nezakonitu gradnju stambenih objekata, te s druge strane izdavajući dozvole ostalim pravnim i fizičkim licima za finansijske sume koje su duplo veće od propisanih, pribavljajući sebi i protivpravnu imovinsku korist od navedenih radnji. U 2009. godini nakon pribavljanja obimne dokumentacije od same opštine, TI BiH je omogućio stranci, (obzirom da je slučaj počeo sa prijavom nezadovoljnog građanina), da uputi sa zajedničkim naporima prijavu nadležnom okružnom tužilaštvo, koje je pokrenulo zvaničnu istragu, potvrđujući optužnicu protiv sporne osobe. Osoba ja u kasnijem toku i razriješena njene službene dužnosti, te je prvostepeni krivični postupak u toku.

Prijavljuju se često i službena lica u sklopu organizacionih jedinica Ministarstva Unutrašnjih poslova i Republičke Uprave za Inspeksijske poslove. Telefonskim putem zvanja na antikorupcionu liniju, zabilježeno je više desetina usmenih prijava koje daju osnova za pokretanje disciplinske odgovornosti pojedinih službenih lica, npr. na saobraćajne policijske službenike koji primaju mito u vršenju svojih poslova zauzvrat neprijavlivanja lica koja čina saobraćajne prekršaje; Inspektora koji uzimaju pare od lica koja podliježu vršenju inspeksijskog nadzora u iznosu većem od onog koji je propisan pravilima; Inspektora i policijskih službenika koji ne sastavljaju zapisnike po službenoj dužnosti; ograničenje slobode govora za vrijeme sprovođenja osumnjičenih lica po policijskoj dužnosti.

Na podnesene prijave radi pokretanja prekršajne ili disciplinske odgovornosti, MUP daje obrazloženja u vidu *obustavljanja istrage* (kao oblika interne kontrole), *zbog nedostatka dokaza ili pouzdanih svjedoka*.

Podnosioci prijava skoro uvijek dostavljaju ime i prezime službenog lica koji je postupio protivno pravilima svoje službe, sadržaj protivpravne radnje sa podacima o mjestu i vremenu sporne situacije (šta, gdje, kako, kada se nešto desilo), tako da je prosljeđivanje uvijek sa činjeničnom podlogom, opravdano za postupanje.

Od izolovanih slučajeva vrijedi spomenuti i par (2) prijava koje se odnose na loše zatvorske uslove u KPZ Foča, i navodne povrede poštovanja ljudske ličnosti i dostojanstva. Prijave su prosljeđene Ministarstvu Pravde RS i licima je eventualno predloženo obraćanje Amnesty International.

OBRAZOVNI SISTEM

Do sada je zabilježeno 23 slučaja kroz Centar za borbu protiv korupcije. Prijave se mogu klasifikovati kroz područje osnovnih, srednjih i visokoškolskih ustanova. Kada bi uzeli u obzir politiku nastavnog rada i programa, u tom segmentu postoje određene nepravilnosti koje se uglavnom manifestuju na području osnovnih škola, gdje se prijave kreću u smislu da dolazi i do određenog vida diskriminacije nastavnčkog kadra prema učenicima (navodno zbog druge vjeroispovjesti i to uglavnom iz ruralnih sredina), međutim ovakve prijave se uglavnom prosljeđuju rukovodstvu osnovnih škola radi upoznavanja sa problemom.

Ono što je mnogo veći i sistematičniji problem je u domenu rukovodstva i programske politike visokoškolskih institucija.

Koruptivne dijelatnosti se kreću od pristrasnosti raznih „Komisija“ za izbor rukovodećeg i nastavnog kadra, studije, zapošljavanje deficitarnih kadrova u visokoobrazovnim institucijama, do primanja mita od strane profesora za polaganje ispita; donošenja odluka od strane Ministarstva prosvjete i kulture u vezi sa državnim politikom pri odabiru nastavnog materijala, itd.

U izolovanom slučaju smo uspjeli validno dokazati da dodjeljivanje stambenog kredita određenom profesoru nije izvršeno u skladu sa zakonskom politikom, te da su se u samom dijelu našla obilježja krivičnog dijela zloupotrebe službenog položaja ili

ovlaštenja od strane Odbora koji je bio nadležna za samo proceduru. Nakon upućivanja prijave nadležnom tužilaštvu, bilo kakva zvanična istraga je izostala zbog činjenice da sam fakultet može biti u tolikoj mjeri ovlašćen da radi sporazume sa komercijalnim bankama, raspolaže sa državnim sredstvima i postavlja kriterijume o dodijeljivanju stambenih kredita deficitarnim kadrovima (od kojih pojedini imaju prošlost da su bili osumnjičeni za primanje mita).

Zapaža se veoma nekorektan i pristrasan odnos Komisija nadležnih za zapošljavanje u visokoškolskim institucijama, pri čemu se gubi svaki kriterijum objektivnosti i profesionalnog razmatranja kandidata. Ovakva situacija je u tolikoj mjeri izražena da prilikom jednog slučaja kada je samo jedan kandidat konkurisao na mjesto predavača u okviru Akademije Umjetnosti u Banja Luci, nije uspio da prođe iako je realno ispunjavao sve objektivne i subjektivne uslove, sve zbog namjerne sabotaze od strane Komisije koja je imala dužnost vremenskog obavješćavanja Senata Akademije BL o postojanju samog jednog kandidata; što je izostalo, a što je imalo za posljedicu poništavanja raspisanog konkursa.

TI BiH šalje prijave koje se tiču raspisanih konkursa za određene radne pozicije asistenata, vanrednih ili redovnih profesora provjetnoj inspekciji, koja bi trebala da utvrdi da li je određeni kandidat ispunio sve objektivne i subjektivne uslove i da li je konkurs raspisan u skladu sa zakonom i utvrđenim statutom univerziteta. Ono što dovodi u sumnju legalnost izbora pojedinih profesora na pojedine pozicije je činjenica da pojedina lica koja su postavljeni nemaju propisanu stručnu kvalifikaciju (npr. Statutarna pravila Univerziteta jasno navode potrebne uslove koje mora ispunjavati profesor da bi bio mentor. U jednom od prijava se navodi da je za mentora postavljen profesor koji nije iz naučne oblasti „krivično pravo“ i koji nema objavljene naučne radove iz krivične oblasti).

Napominje se isto tako da u federalnom dijelu BiH postoji velika neusklađenost u izboru nastavnih sredstava za osnovne i srednje škole, pri čemu je konkurentnost svedena na monopolistički položaj pojedinih izdavačkih kuća, koje navodno u dodiru sa nadležnim ministarstvima onemogućavaju drugim subjektima na tržištu da plasiraju svoje knjige, a koje zadovoljavaju sve potrebne zakonske i stručne kriterije. Ovde se već da primjetiti korupcija u domenu javnih nabavki školskih sredstava. Problem se uglavnom svodi pri ocjenjivanju rukopisa predloženih udžbenika raznih izdavačkih kuća od strane nadležne Izborne Komisije. Komisija je odgovorna FBiH Vijeću za usklađivanje udžbeničke politike, a koja radi u sastavu Ministarstva za obrazovanje i kulturu.

TI BiH je omogućio da se donese odluka o poništavanju konkursa za izbor u zvanje asistenta za određenu oblast (socijalna geografija), Univerziteta u Istočnom Sarajevu, na osnovu građanske prijave protiv sporne osobe. Prijava je incijalno prosljeđena prosvjetnom inspektoratu koji je donio odluku u konkretnom slučaju.

3. ZDRAVSTVO

Anonimno se prijavila korupcija u smislu povezanosti farmaceutskih kuća sa medicinskim centrima i njihovim osobljem (izdavaocima doktorskih nalaza, tj uputama o uzimanju „pravog lijeka“), čime se ugrožava osnovno pravo na kvalitet liječenja i pruženih zdravstvenih usluga. Sve ovo naravno krši jedno od osnovnih postulata medicinske struke - etike, ali i zloupotrebu službenog položaja ili javnih ovlaštenja.

Takođe vrijedi pomenuti da je u pojedinom slučaju došlo do međunarodne prijave farmaceutskog giganta (Švajcarske kompanije Novartis) od bivšeg zaposlenika, a za koju se špekulisalo da radi određene malverzacije (tvrdilo se da kompanija radi na podmićivanju doktora radi distribucije i promocije određenog proizvoda), oko prodaje lijekova na području Jugoistočne Evrope (Balkana). Iako se nije nikada utvrdila pouzdanost ovakvih prijava, sama kompanija je u prošlosti imala zabilježen slučaj navodnih slučajeva korupcije, u kome su se navodile prilično kontraverzne informacije od krađe patenata za potrebe masovne proizvodnje lijeka do gore navedenog (Novartis je bio jedini koji je obezbjedio „vaccine“ protiv novog gripa u RS).

4. SUKOB INTERESA

TI BiH je uputio tokom 2009. godine zahtjeve i upite za utvrđivanje sukoba interesa u 10 slučajeva za nosioce javne vlasti koji istovremeno obavljaju 2 ili više funkcija koje su nespojive sa njihovom pozicijom koje imaju kao predstavnici javnih službi. Od visokoprofiliranih ličnosti za koje se podnijela bila prijava su bili:

1. MILORAD DODIK, U junu mjesecu TI BiH je podnio prijavu radi pokretanja postupka utvrđivanja sukoba interesa protiv Milorada Dodika, Predsjednika Vlade Republike Srpske i Predsjednika Kreditnog odbora skupštine akcionara Investiciono razvojne banke Republike Srpske a.d. Banja Luka (IRBRS), koja je dodijelila kredit određenom preduzeću na ime njegovog sina.

RS Komisija utvrdila da ne postoji sukob interesa

2. RAMIZ DŽAFEROVIĆ, predsjednik Razvojne Banke FBiH (RB FBiH) i istovremeno je vlasnik i privatne revizorske kuće koja obavlja reviziju određenim privatnim preduzećima, koji su istovremeno i klijenti banke.

CIK donio odluku da nije nadležan za utvrđivanje sukoba interesa?

3. SEMIN RUSTEPAŠIĆ, odbornik Općinskog Vijeća Bugojno, supruga mu je direktor javnog komunalnog preduzeća,

4.

- Drljević Milorad, odbornik Skupštinskog Odbora Zvornik i direktor Opšte Bolnice Zvornik, RS Komisija sukob - interesa utvrdila da ne postoji sukob interesa
- Riđošić Dragan, rukovodilac filijale Fonda zdravstvenog osiguranja, predsjednik Upravnog odbora Lutrije RS, predsjednik Upravnog Odbora Opšta Bolnica Zvornik, RS Komisija sukob - interesa utvrdila da ne postoji sukob interesa

5. Načelnik Opštine Kalesija i član Nadzornog odbora lokalnog komunalnog preduzeća. Prijava otišla RS Komisiji.

6. Milovan Čerek, načelnik Opštine Bosanski Brod, te direktor a.d. (javnog preduzeća u većinskom vlasništvu) Hotela „Sava“. Postupak u toku od RS Komisije.

7.

- Petko Vukojičić, predsjednik OD SRS, Vojislav Šešelj, odbornik Skupština Grada Istočno Sarajevo, Odbornik SO Skolac i zaposlen još kao državni službenik u Republičkoj Upravi civilne zaštite
- Dundić Jelena, direktor javne ustanove za kulturu i predsjednik je još 2 udruženja koje se finansiraju i/ ili su osnovane od Opštine Sokolac

RS Komisija se oglasila nenadležnim u konkretnim slučajevima, Stranka se u toku pokretanja postupka žalila i Ombudsmanu RS zbog odugovlačenja postupka.

U ostala 3 slučaja u pitanju su bile elektronske anonimne prijave za koje nismo imali činjeničnog materijala za prosljeđivanje nadležnim institucijama.

Tokom 2009. prijave se uglavnom tiču sukoba interesa javnih funkcionera u BiH, koji kao nosioci izvršnih funkcija donose odluke ili se ustručavaju od istih kako bi bliski srodnici (bračni ili vanbračni drugovi) ili oni sami pribavili sebi protivpravnu materijalnu korist. Isto tako istovremenost pozicija koje zauzimaju pokazuju da se vrši neadekvatna linija zauzimanja pozicija u javnom sistemu, na bilo kom nivou.

Sukob interesa nekada pokazuje i stanje koje se uglavnom tiče paralelnih funkcija javnih funkcionera i rodbinskih ili sopstvenih pozicija u različitim privatnim preduzećima koje ostvaruju milionske koristi.

TI BiH je poslao upit Komisiji za utvrđivanje sukoba interesa u organima vlasti RS:

1. Koliko je predmeta zaprimila Republička Komisija od početka svog rada, zaključno sa datumom primanja ovog zahtjeva - **1477**
2. Koliko je odluka o postojanju sukoba interesa u konkretnim predmetima donijela Republička Komisija od početka svog rada, zaključno sa datumom primanja ovog zahtjeva - **NIJEDAN**

5. RADNI ODNOSI I POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

Uvidom u statističke podatke od IRS BiH (Inicijativa za razvoj i saradnju BiH, NVO sa kojom TI BiH ima potpisan memorandum sporazumijevanja), zapaža se da je najveći broj primljenih slučajeva koji se odnose na **povrede prava iz:**

- **ugovora o radu**, zatim imovinsko - pravnih poslova, prava na socijalnu i drugu pomoć i zaštitu, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

U odnosu na stepen pravne procedure koji je započet pred državnim organima, primjetno je da se slučajevi tiču najviše upravnog i parničnog postupka koji je u žalbenom i prvostepenom postupku, ali i postupku po reviziji.

Po pitanju stvarne nadležnosti, primljeni slučajevi proceduralno se prosljeđuju na rješavanje organima državne uprave ili sudovima u BiH, kao i lokalnim nevladinim organizacijama.

Na osnovu TI BiH prijava zapaža se da je politika zapošljavanja u BiH i dalje na liniji subjektivizma i pristrasnosti Konkursnih Komisija, barem kada su u pitanju radne pozicije u javnim institucijama. Zapaža se u nekolicini primjera (3 konkretno), da stručne komisije ne ocjenjuju objektivno uslove koji su rapisani eksternim putem (dakle primaju lica koja ne zadovoljavaju uslov provedenog radnog staža i iskustva nauštrb onih koji takav uslov ispunjavaju), pa čak da komisije ne propisuju pouke o pravnom lijeku (npr. izostavljajući načelo dvostepenosti, pismeno odgovaraju licima koja nisu prošla na konkursu da imaju mogućnost vođenja upravnog spora protiv donesenog rješenja o postavljenju, grubo vređajući osnovu upravnog postupka koji omogućava svim licima da imaju pravo žalbe na donesene akte javnih organa).

6. PRIMJENA ZAKONA O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA

Transparency International BiH je u okviru projekta „Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije“ započeo da sprovodi istraživanje primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Pozivajući se na član 11. Zakona o slobodi pristupa informacijama, dana 15.04.2009.godine svim jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini su upućeni Zahtjevi za pristup informacijama s ciljem dobijanja podataka o:

1. Broju primljenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama u toku 2008. godine
2. Broju usvojenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama u toku 2008. godine
3. Broju odbijenih zahtjeva za pristup informacijama i osnov odbijanja u toku 2008. godine

Ukupno 53 (36,8%) opštine od ukupno 144 koje su bile obuhvaćene istraživanjem su na upućene Zahtjeve odgovorile u okviru Zakonom predviđenog roka od 15 dana, i to 29 (20,1%) opština iz Federacije BiH i 24 (16,6%) opštine iz Republike Srpske. Iz navedenog proizilazi da se u 91(63,1%) jedinici lokalne samouprave ne poštuju odredbe Zakona o rokovima za obrađivanje zahtjeva i razlozima za njihovo produženje.

Do 15.05.2009.g. zaprimljeno je još 48 (33,3%) odgovora od opština. Nakon tog datuma na adrese 42 (29,1%) opštine koje nisu dostavile nikakav odgovor upućene su urgencije, i to 18.05.2009.g. 17 (11,8%) urgencija opštinama u Federaciji BiH, 19.05.2009.g. 25 (17,3%) urgencija opštinama u Republici Srpskoj.

Nakon urgencija do 05.06.2009.g. pristiglo je još 28 (19,4%) odgovora od opština. Na isti datum podnešena je prijava entitetskim Ombudsmanima, protiv 14 (9,7%) opština zbog ćutanja administracije i kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama, i to prijave protiv 8 (5,5%) opština iz Federacije BiH, i 6 (4,1%) opština iz Republike Srpske.

Transparency International BiH je nakon toga zaprimio nekoliko telefonskih poziva opštinskih službenika koji su izrazili nezadovoljstvo zbog prijave Ombudsmanima. Samo su organi Opštine Lukavac uputili izvinjenje zbog uskraćivanja informacija, te obećali da će preduzeti korake prema službenicima koji su učinili propuste u radu.

Zaključno sa 30.06.2009.g. te nakon intervencije entitetskih Ombudsmana dostavljeno je još 13 odgovora iz opština i to 6 iz Republike srpske i 7 iz Federacije BiH. Opština Ravno iz Fedracije BiH do današnjeg dana nije dostavila tražene podatke uprkos preporuci Ombudsmana FBiH.

Od ukupno 143 zaprimljena odgovora na tražene informacije, samo 8 (5,5%) odgovora zadovoljava Zakonom propisanu formu. Rješenje kojim se dostavljaju tražene informacije dostavilo je 7 (4,8%) opština iz Federacije BiH, te samo jedna (0,6%) opština iz Republike Srpske. Dostavljanje traženih informacija u zakonom propisanoj formi rješenja, jako je važno kako bi građanin mogao koristiti pravo na žalbu ili se upustiti u upravni spor ukoliko je nezadovoljan formom ili sadržinom dostavljene informacije.²

Nakon analize prikupljenih podataka dobijeni su sledeći rezultati za 2008.godinu:

OPŠTINE	UKUPAN BROJ PRIMLJENIH ZAHTEVA PO OPŠTINAMA U TOKU 2008.GODINE	UKUPAN BROJ USVOJENIH ZAHTEVA PO OPŠTINAMA U TOKU 2008.GODINE	UKUPAN BROJ ODBIJENIH ZAHTEVA PO OPŠTINAMA U TOKU 2008.GODINE
REPUBLIKA SRSPKA	704 (18, 6%)	680 (19, 1%)	12 (9, 3%)
FEDERACIJA BiH	2997 (79, 4%)	2807 (78, 9%)	115 (89, 8%)
BRČKO DISTRIKT	70 (1, 8%)	69 (1, 94%)	1 (0, 78%)
UKUPNO	3771	3556	128

Iz 33 (22, 9%) opštine, 15 iz Federacije BiH i 18 iz Republike Srpske dobijeno je zvanično saopštenje da u toku 2008. godine nisu zaprimile niti jedan zahtjev za pristup informacijama. Međutim, prema evidenciji prošlogodišnjih aktivnosti, Transparency International BiH utvrđeno je da su svim jedinicama lokalne samouprave uključujući i ove 33 jedinice 29.05.2008.godine upućeni zahtjevi za pristup informacijama, te da je od većine opština dobijen i zvanični odgovor. Iz

² Zakon o opštem upravnom postupku se subsidiarno primjenjuje kod Zakona o slobodi pristupa informacijama, te da bi bilo moguće uložiti žalbu neophodno je da informacija bude dostavljena u formi rješenja, koju poznaje Zakon o opštem upravnom postupku

navedenog proizilazi da skoro 1/5 opština ne vodi nikakvu evidenciju o broju primljenih zahtjeva.

Tokom istraživanja, Transparency International BiH je posjetio većinu web prezentacija opština na internetu. Istraživanje je pokazalo sledeće kvantitativne podatke:

BROJ OPŠTINA	IMAJU WEB PREZENTACIJU	NEMAJU WEB PREZENTACIJU
Republika Srpska 63	48 (76, 1%)	15 (23, 8%)
Federacija BiH 80	74 (92, 5%)	6 (7, 5%)
Brčko Distrikt 1	1 (100%)	0

Međutim, većina web prezentacija jedinica lokalne samouprave nema neophodne elemente koji bi građanima omogućile jednostavnu komunikaciju i pristup informacijama. Podaci su zastarjeli, stranice se neredovno ili skoro nikako ne održavaju, te se građani ne mogu pouzdati u ovaj vid komunikacije sa lokalnim vlastima.

U okviru istraživanja primjene ZoSPI Transparency International BiH je kontaktirao institucije Ombudsmana BiH, RS i FBiH radi dostave podataka o tome da li navedene institucije u skladu sa Zakonskim odredbama primaju tromjesečne podatke od javnih organa u Bosni i Hercegovini, koji se odnose na broj primljenih zahtjeva za pristup informacijama, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, odluke donesene u toku postupka i konačne odluke, te da li ove institucije sačinjavaju godišnji izvještaj od zaprimljenih podataka?

Oba entitetska Ombudsmana odgovorila su da primaju tromjesečne izvještaje od vrlo malog broja javnih organa, te da su povodom toga davali preporuke entitetskim Ministarstvima pravde i drugim organima vlasti, pri tom ukazujući na sistemske nedostatke u primjeni Zakona.

Institucija Ombudsmana za ljudska prava BiH ne sačinjava godišnji izvještaj jer javni organi BiH ne dostavljaju ovoj instituciji podatke potrebne za izradu istog. Zbog toga su novoimenovani ombudsmani preduzeli određene aktivnosti na sprovođenju odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Uporedo sa Istraživanjem primjene ZoSPI, Transparency International BiH je proveo Ispitivanje javnog mnijenja u BiH, u saradnji sa Prizma Istraživanja na reprezentativnom uzorku od 1500 ispitanika, različite starosne, nacionalne i polne strukture.

Rezultati istraživanja pokazuju da je 49,7% ispitanika upoznato sa postojanjem Zakon o slobodi pristupa informacijama. Velika većina njih (90%) nije se nikada pozvala ili na bilo koji način koristila ovaj Zakon i tražila neke informacije od nadležnih organa. Najveći dio onih koji to jesu učinili (9%) dobili su odgovor (67, 5%).

Istraživanje Global Integrity Report³ za 2008 koje ocjenjuje funkcionisanje anti-korupcionih mehanizama, kombinujući kvalitativne i kvantitativne metode i pokazatelje, ocijenilo je:

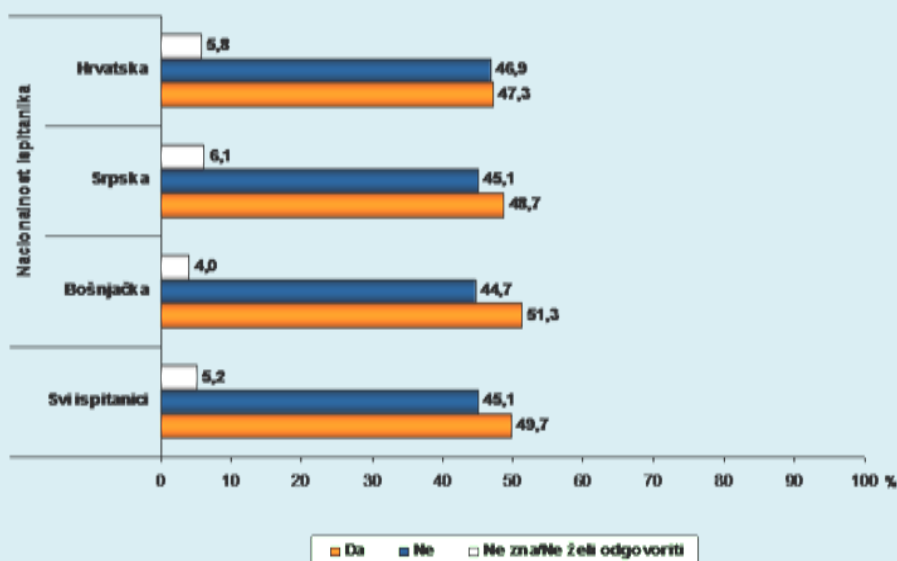
³ Global integrity report koristi skalu od 1-100 za ocjenu zakonskog okvira i implementacije ključnih antikorupcionih standarda.

T. Novo - 4. Da li ste čuli za Zakon o slobodnom pristupu informacijama? (Svi ispitanici i nacionalnost)

66

Svi ispitanici
(N=1 500)

ZAKLJUČAK

Nakon sprovedenog istraživanja Transparency International BiH došao je do zaključka da su sve jedinice lokalne samouprave u BiH načelno upoznate sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, iako velika većina ne primjenjuje dosljedno odredbe ovog Zakona, što ima+drastične posljedice na ostvarivanje ovog prava od strane građana.

Ključni problem u implementaciji Zakona:

- prekoračenju zakonskih rokova za dostavljanje traženih informacija
- nedostavljanju traženih informacija u propisanoj formi
- nesačinjavanju tromjesečnih i godišnjih statističkih izvještaja, te njihovom nedostavljanju zakonodavnim vlastima i instituciji Ombudsmana
- nedostavljanju traženih informacija od strane pojedinih opštinskih organa ni nakon intervencija od strane institucije Ombudsmana, što je očiti dokaz postojanja samovolje u organima lokalne samouprave
- nevođenju urednih evidencija o broju primljenih i obrađenih zahtjeva i sl.

U okviru Centra za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije, TI BiH je samoinicijativno pokrenuo više od desetina slučajeva od kojih se jedan dio prvenstveno odnosi na upućivanje zahtjeva za utvrđivanje sukoba interesa u institucijama RS i FBiH, dostavljanja tenderske dokumentacije ukoliko postoje javne indikacije koje ukazuju na neregularnosti i malverzacije javnih tijela i privatnih kompanija, upućivanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama u slučaju vršenja monitoringa nad upućenim prijavama tužilaštvima i drugim nosiocima izvršne vlasti, i drugim relevantnim javnim institucijama institucijama.

U navedenom periodu je upućeno **275** konkretnih zahtjeva za slobodan pristup informacijama javnim institucijama, i **150** obavijesti za razne stranke (građane i pravna lica) od interesa koje su otvorile slučaj u okviru Centra za prijavu slučajeva korupcije.